

**EUROPOS KOMISIJA
PRIEŠ RASIZMĄ IR NETOLERANCIJĄ**

**ECRI BENDRŲ VEIKLOS KRYPTIŲ
REKOMENDACIJA NR. 1:**

**KOVA PRIEŠ RASIZMĄ, KSENOFOBIJĄ,
ANTISEMITIZMĄ IR NETOLERANCIJĄ**

PRIMTA 1996 M. SPALIO 4 D.

Strasbūras

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Apsilankykite mūsų svetainėje: www.coe.int/ecri

Europos komisija prieš rasizmą ir netoleranciją:

primindama Deklaraciją, kurią priėmė valstybių, Europos Tarybos narių, valstybių ir vyriausybių vadovai 1993 m. spalio 8 - 9 d. Vienoje vykusiame viršūnių susitikime;

primindama, kad Kovos prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją veiksmų planas, kuris buvo parengtas kaip šios Deklaracijos dalis, ragino Ministrų Komitetą įkurti Europos komisiją prieš rasizmą ir netoleranciją, kurios viena iš užduočių, *inter alia*, buvo bendras veiklos kryptis apibrėžiančių rekomendacijų valstybėms narėms rengimas;

atsimindama siūlymus, pateiktus Rekomendacijoje Nr. 1275 dėl kovos prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją, kurią 1995 m. birželio 28 d. priėmė Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja;

įsitikinusi, kad efektyvus pasipriešinimas rasizmui, ksenofobijai, antisemitizmui ir netolerancijai reikalauja nuoseklaus ir visapusiško darbo, kuris apimtų platų viena kitą papildančių ir sustiprinančių priemonių spektrą ir būtų susijęs su visomis gyvenimo sritimis;

pripažindama valstybių narių socialinę, ekonominę ir teisinę įvairovę bei būtinumą taikyti specialias priemones šiai įvairovei atspindėti;

suvokdama, kad rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją neįmanoma nugalėti vien teisinėmis priemonėmis, tačiau pabrėždama, kad nežiūrint į tai, teisinės priemonės turi pirmąją svarbą ir kad esamų atitinkamų įstatymų netaikymas diskredituoja veiksmus prieš rasizmą ir netoleranciją apskritai;

primindama, kad vidutinės trukmės ir ilgalaikės prevencijos programos turi lemiamą reikšmę pažabojant įvairias rasizmo, ksenofobijos, antisemitizmo ir netolerancijos apraiškas, ir šiuo požiūriu išreiškdamą savo pritarimą Europos Tarybos iniciatyvoms, ypač istorijos mokymo srityje, bei Rekomendacijai (84) 18 dėl mokytojų rengimo mokymui apie kultūrinį tarpusavio supratimą, ypač migracijos kontekste, ir Rekomendacijai R (85) 7 dėl žmogaus teisių mokymo ir mokymosi mokyklose;

pripažindama svarbų žiniasklaidos vaidmenį skatinant tolerancijos kultūrą ir tarpusavio supratimą;

siekdama šia pirmąją rekomendacija dėl bendrųjų veiklos krypčių, kuri papildo kitas pastangas tarptautiniu mastu, padėti valstybėms narėms efektyviai kovoti prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą, netoleranciją, siūlydama praktiškas ir konkrečias priemones, labiausiai tinkančias apibrėžtam sričių skaičiui;

rekomenduoja valstybių narių vyriausybėms:

A. DĖL ĮSTATYMŲ, JŲ VYKDYMO IR TEISMINIŲ GYNYBOS PRIEMONIŲ

- Užtikrinti, kad vidaus įstatymuose aukščiausiu lygiu, pavyzdžiui, Konstitucijoje arba Pagrindiniame įstatyme, būtų užfiksuotas valstybių įsipareigojimas vienodai elgtis su visais asmenimis bei kovoti prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją;
- pasirašyti ir ratifikuoti atitinkamus tarptautinius teisinius dokumentus, išvardintus priede;
- užtikrinti, kad vidaus baudžiamoji, civilinė ir administracinė teisė būtų aiškiai ir konkrečiai nukreipta prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją, *inter alia*, numatant:
 - kad diskriminacija darbe, prekių pasiūloje ir teikiant paslaugas būtų neteisėta;
 - kad rasistiniai ar ksenofobiniai veiksmai būtų griežtai baudžiami naudojant tokius metodus:
 - eilinius, tačiau rasistinį ar ksenofobinį pobūdį turinčius nusikaltimus kvalifikuoti kaip ypatingus nusikaltimus,
 - suteikti galimybę ypatingai atsižvelgti į nusikaltėlio rasistinius ar ksenofobinius motyvus;
 - kad rasistinio ar ksenofobinio pobūdžio kriminaliniai nusikaltėliai galėtų būti baudžiami *ex officio*;
 - kad sutinkamai su įsipareigojimais, kuriuos valstybės prisiėmė prisijungdamos prie įvairių tarptautinių dokumentų, o ypač Europos žmogaus teisių konvencijos 10 ir 11 straipsnių, žodinės, rašytinės, vaizdo ir garso bei kitos išraiškos formos, įskaitant elektronines, kurios kursto neapykantą, diskriminaciją ar prievartą prieš rasines, etnines, nacionalines ar religines grupes arba prieš jų narius remiantis tuo, kad jie tokioms grupėms priklauso, būtų teisiškai priskirtos kriminaliniams nusikaltimams; tai apima minėtos medžiagos gamybą, platinimą ir laikymą platinimo tikslais;
- remiantis aukščiau minėtais tarptautiniais įsipareigojimais, imtis priemonių, tarp jų, esant reikalui, ir teisinių, kovai prieš rasistines organizacijas - atsižvelgiant į tai, kad jos gali kelti grėsmę mažumų grupių žmogaus teisėms - įskaitant tokių organizacijų uždraudimą, kai manoma, kad tai galėtų padėti kovoje prieš rasizmą;
- užtikrinti, kad plačioji visuomenė žinotų apie įstatymus, nukreiptus prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją;

- užtikrinti, kad baudžiamosioms byloms, kurios yra keliamos už rasistinio arba ksenofobinio pobūdžio nusikaltimus, būtų teikiama pirmenybė;
- užtikrinti, kad būtų renkami ir skelbiami tikslūs duomenys apie rasistinius ir ksenofobinius nusikaltimus, apie kuriuos pranešta policijai, apie skelbtų bylų skaičių, apie priežastis, dėl kurių bylos nebuvo keliamos, ir apie bylų baigtis ir jų statistiką;
- užtikrinti, kad diskriminacijos aukos galėtų pasinaudoti teisminės gynybos priemonėmis pagal baudžiamąją teisę arba administracinę ir civilinę teisę, kuri užtikrina galimybę gauti piniginę ar kitokią kompensaciją;
- užtikrinti, kad diskriminacijos aukoms, norinčioms pasinaudoti teisminės gynybos priemonėmis, būtų teikiama reikalinga teisinė pagalba;
- užtikrinti, kad būtų žinoma apie teisminės gynybos priemones ir naudojimosi jomis galimybes;

B. DĖL VEIKLOS KRYPČIŲ, SUSIJUSIŲ SU ĮVAIRIOMIS SRITIMIS

- Imtis su švietimu ir informacija susijusių priemonių, siekiant stiprinti kovą prieš rasizmą, ksenofobiją, antisemitizmą ir netoleranciją;
- vykdyti politiką, kuri padėtų suvokti, kad kultūrinė įvairovė praturtina visuomenę;
- tirti rasizmo, ksenofobijos, antisemitizmo ir netolerancijos pobūdį ir priežastis vietose, regionuose ir valstybiniu lygiu;
- užtikrinti, kad mokyklų programos, pavyzdžiui, istorijos mokymo, būtų parengtos taip, kad padėtų suprasti kultūrinės įvairovės svarbą;
- organizuoti ir remti mokymo kursus, skatinančius jautrumą kultūrai, informuojančius apie išankstinius nusistatymus bei teisinius diskriminavimo aspektus žmonėms, atsakantiems už naujų darbuotojų priėmimą ir paaugštinimą, turintiems tiesioginius kontaktus su visuomene ir tiems asmenims, kurie turėtų užtikrinti, kad organizacijoje būtų vykdoma nediskriminavimo ir lygių galimybių politika ir laikomasi atitinkamų standartų;
- užtikrinti, kad toks mokymas būtų specialiai organizuojamas ir nuolat pravedamas policijos pareigūnams, kalinimo įstaigų, kalėjimų darbuotojams ir personalui, dirbančiam su asmenimis, kurie nėra valstybės piliečiai, ypač su pabėgėliais ir prašančiais prieglobsčio asmenimis;
- skatinti valstybės tarnautojus nepamiršti, kad savo viešuose pasisakymuose reikėtų propaguoti tolerancijos idėjas;
- užtikrinti, kad policija vienodai elgtųsi su visais visuomenės nariais ir neleistų jokių rasistinių, ksenofobinių, antisemitinių ir netolerantiškų veiksmų;

- kurti formalias ir neformalias struktūras, kurios užtikrintų dialogą tarp policijos ir mažumų bendruomenių, ir užtikrinti mechanizmą, kuris leistų atlikti nepriklausomą policijos ir mažumų bendruomenių incidentų bei konfliktų tyrimą;
- skatinti, kad į visų lygių valstybinę tarnybą, o ypač į policiją ar panašias įstaigas, būtų priimami mažumų atstovai;
- užtikrinti, kad visuomeninės ir visuomeninio pobūdžio paslaugos - sveikatos apsaugos, socialinio aprūpinimo ir švietimo - būtų be diskriminacijos prieinamos visiems visuomenės nariams;
- imtis specialių priemonių, pavyzdžiui, teikti tikslią informaciją, siekiant užtikrinti, kad visos grupės *de facto* turėtų vienodas galimybes naudotis šiomis tarnybomis;
- skatinti ir plėsti tikrąsias lygias galimybes rengiant specialius mokymus, kurie padėtų mažumų nariams įsijungti į darbo rinką;
- inicijuoti diskriminuojančių veiksmų ir barjerų arba nepriėmimo visuomenėje mechanizmų privačiame ir valstybiniame gyvenamajame sektoriuje tyrimą;
- užtikrinti, kad būstas valstybiniame sektoriuje būtų skiriamas remiantis viešai paskelbtais leistiniais kriterijais, t.y., tokiais kriterijais, kurie užtikrina lygias galimybes visiems asmenims nepriklausomai nuo jų etninės kilmės;
- kadangi minėtose srityse tokius veiksmus sudėtinga parengti ir efektyviai įgyvendinti neturint reikiamų duomenų, vadovaujantis Europos įstatymais, nuostatomis ir rekomendacijomis dėl duomenų apsaugos ir asmeninio gyvenimo apsaugos, tada ir ten, kur tai reikalinga, rinkti duomenis, kurie galėtų padėti nustatyti ir įvertinti padėtį ir patirtį grupių, kurios yra ypač neapsaugotos nuo rasizmo, ksenofobijos, antisemitizmo ir netolerancijos.

PRIEDAS

Atitinkamų tarptautinių teisės dokumentų sąrašas

- Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (Europos žmogaus teisių konvencija) (1950) ir jos papildomi protokolai.
- Jungtinių Tautų konvencija dėl pabėgėlių statuso (1951).
- Tarptautinės darbo organizacijos konvencija dėl diskriminacijos darbe ir profesijoje (1960).
- Europos socialinė chartija (1961) ir jos papildomi protokolai.
- UNESCO konvencija prieš diskriminaciją švietime (1962).
- Tarptautinė konvencija dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo (1965).
- Tarptautinis ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktas (1966).
- Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas (1966) ir jo pirmasis papildomas protokolai.
- Europos regionų, arba mažumų, kalbų chartija (1992)
- Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencija (1995).

